

Współpraca pomiędzy samorządem, biznesem a organizacjami pozarządowymi szansą na efektywną zmianę w podejściu do seniorów

Wprowadzenie

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, w 2050 r. osoby powyżej 60. roku życia mogą stanowić aż 40,4% populacji Polski (13,7 mln obywateli, czyli nawet o 5 mln więcej niż obecnie). Tego typu modyfikacja struktury społecznej naszego społeczeństwa znacząco wpłynie nie tylko na kształtowanie polityki ogólnokrajowej, ale przede wszystkim zadecyduje o sposobie zarządzania poszczególnymi regionami i społecznościami.

Wyzwanie to staje się kluczowe dla samorządów i włodarzy miast. Od władz lokalnych wzrost liczebności najstarszej grupy wiekowej wymaga właściwego zbadania i zrozumienia potrzeb seniorów, a także opracowania i implementacji rozwiązań, które sprostają zmieniającym się realiom. Już teraz sporym utrudnieniem bywa niedostateczna liczba instytucji wsparcia społecznego na szczeblu lokalnym, ograniczone środki finansowe i kompetencje, a także niepełna świadomość w zakresie sprawdzonych rozwiązań – nie tylko tych zagranicznych, lecz także w odniesieniu się do przykładów z Polski.

W jakim kierunku powinna zmierzać oferta samorządów dla osób starszych i na jakiej bazie powinny być kreślone ramy polityki senioralnej, mając na uwadze fakt, że stan i system opieki społecznej w naszym kraju nie jest bliski ideałowi? Co już teraz są w stanie zrobić gminy, aby przygotować się do postępujących zmian wynikających z procesu starzenia się społeczeństwa? Skąd samorządowcy mogą czerpać wiedzę na ten temat i dobre wzorce?

Wychodząc naprzeciw zmieniającym się trendom demograficznym i szukając odpowiedzi na coraz więcej pojawiających się pytań, Fundacja In_Spire wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu zorganizowały 15 października br. I edycję Forum Polityki Senioralnej w ramach Europejskiego Forum Samorządowego Local Trends. Podstawowym założeniem i głównym celem pionierskiego wydarzenia było stworzenie platformy do wymiany dobrych praktyk w skutecznym planowaniu i wdrażaniu polityk senioralnych na szczeblu lokalnym.

W trakcie 3 paneli dyskusyjnych zaproszeni goście rozmawiali o możliwości współdziałania różnych sektorów do kreowania efektywnych rozwiązań dla seniorów (debata pt. "Międzysektorowa Scena Dobrych Praktyk w polityce senioralnej"), potrzebie współpracy pomiędzy samorządami i podległymi jednostkami z obszaru całego kraju ("Rozwój oferty kierowanej do seniorów przez samorządy") i właściwym sposobie wdrażania innowacji technicznych do codzienności seniora ("Czy nowe technologie i sztuczna inteligencja zrewolucjonizują przyszłość opieki nad osobami starszymi?").

Wśród panelistów znaleźli się m.in. przedstawiciele samorządów, jednostek realizujących politykę społeczną, instytucji wsparcia społecznego, NGOs oraz reprezentanci nauki i biznesu.

Rekomendacje

1. Każda gmina jest samowystarczalna wtedy, kiedy następuje współdziałanie samorządu, organizacji pozarządowych i biznesu. Tego typu synergia stanowi dużą szansę na efektywną zmianę w podejściu do seniorów i bez wątpienia zostanie dostrzeżona przez odbiorców.
2. Duży odsetek firm i przedsiębiorstw jest świadomy zwiększającej się grupy seniorów, ich specjalnych potrzeb, ale też potencjału wynikającego ze wspomnianych przemian społecznych. Z tego względu

biznes coraz częściej deklaruje gotowość do włączania się w realizację rozwiązań i inicjatyw prosenioralnych, co przyniesie korzyści dla wszystkich uczestników procesu.

3. W obszarze mieszkalnictwa senioralnego, przedstawiciele branży dbają o zachowanie konstrukcyjnych i budowlanych zasad dostępności zazwyczaj już na początku realizowania inwestycji. Co do zasady jednak biznes jest otwarty na wszelkie rozmowy z samorządem już na etapie planowania, aby jak najszybciej uwzględnić wprowadzenie wszelkiego rodzaju ułatwień czy form przystosowania do specyfiki najbliższej społeczności.
4. Przedstawiciele wielu środowisk dostrzegają ogromną potrzebę współpracy pomiędzy samorządami i podległymi jednostkami z obszaru całego kraju w celu dzielenia się doświadczeniami i upowszechniania sprawdzonych wzorców. Mobilne kluby seniora, inicjatywy centrów aktywności międzypokoleniowej i inne formy aktywizacji osób starszych mają szansę na sprawdzenie się w innych gminach lub miastach, które charakteryzują się podobnymi cechami wspólnymi.
5. Obecnie funkcjonujący kształt systemu opieki społecznej i senioralnej wymaga sporych modyfikacji. Ważnym i stosunkowo nowym elementem tego systemu są Centra Usług Społecznych, które powstają najczęściej z przekształcania Ośrodków Pomocy Społecznej. Istotne jest stopniowe odchodzenie od dotychczasowego rozumienia pomocy społecznej i świadczeń, które za nią idą. Skutecznym rozwiązaniem może okazać się w tym celu rozwój zakresu usług społecznych w poszczególnych gminach i otwieranie nowych Centrów Usług Społecznych oferujących znacznie większe możliwości od OPS.
6. Optymalnym rozwiązaniem podczas kreowania przez samorządy rozwiązań i legislacji na rzecz osób starszych jest angażowanie w ten proces nie tylko ekspertów, urzędników i samych seniorów, ale też szerokiego grona interesariuszy: NGOs, osób opiekujących się i pracujących na rzecz seniorów, biznesu, a nawet przedstawicieli młodzieży. Tak rozumiane tworzenie wieloletnich rozwiązań prosenioralnych powinno być monitorowane nie w skali wieloletniej, a w odniesieniu się do bieżących okoliczności.
7. Wprowadzanie nowoczesnych technologii do opieki nad seniorami pozornie może wydawać się rozwiązaniem drogim i skomplikowanym, zwłaszcza w przypadku mniejszych społeczności. Zestawiając jednak ich koszty i efektywność z tradycyjnymi mechanizmami, bilans zysków i strat może okazać się zaskakująco korzystny.
8. Nowoczesne technologie bez wątpienia zrewolucjonizują model opieki nad osobami starszymi, jednak sięganie po rozwiązania cyfrowe czy teleopiekę wymaga realizowania właściwej edukacji w tej sferze. Chodzi nie tylko o poszerzanie wiedzy samych seniorów, ale też osób, które staną się za nich odpowiedzialne.
9. Pomimo funkcjonowania coraz większej liczby nowoczesnych kanałów dostępu (internet, social media, aplikacje), które dla wielu osób stanowią oszczędność czasu, pracy czy pieniędzy, myśląc o właściwym zadbaniu o najstarszą grupę społeczną biznes powinien pamiętać o ich preferencjach i specjalnych potrzebach związanych z możliwością korzystania z kontaktu osobistego. Seniorzy – nawet mając odpowiednie kompetencje cyfrowe – w większości przypadków wolą przyjść i porozmawiać bezpośrednio lub zadzwonić z pytaniem, zamiast pisać maila. Wyjątkowo ważny jest dla nich kontakt osobisty, możliwość bycia wysłuchanym i świadomość tego, że ktoś się nimi zainteresował poświęcając im trochę swojego czasu.